

Postanowienie z dnia 3 czerwca 1997 r.
II UZ 36/97

Sprawa o wzrost emerytury jest sprawą o świadczenie, w której dopuszczalność kasacji zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Zbigniew Myszka (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 czerwca 1997 r. sprawy z powództwa Stefana P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o podwyższenie emerytury, na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 25 lutego 1997 r. [...]

p o s t a n o w i ł :

o d d a l i ć zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku postanowieniem z dnia 25 lutego 1997 r. odrzucił kasację Stefana P. od wyroku tegoż Sądu z dnia 13 listopada 1996 r. [...], w którym Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację pozwanego organu rentowego, uznając że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał pracy przymusowej, która mogła być zaliczona do stażu emerytalnego i wysokości pobieranej emerytury.

Po wniesieniu kasacji Sąd Apelacyjny wezwał ubezpieczonego do uzupełnienia jej braków przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia. W reakcji na to wezwanie pełnomocnik ubezpieczonego argumentował, że charakter sprawy wskazuje na żądanie ustalenia prawa, co w postępowaniu kasacyjnym nie podlega ograniczeniu *ratione valoris*, ale równocześnie wskazał, że wartość dochodzonego wyrównania emerytury ubezpieczonego wynosi około 5.100 zł. Wobec wątpliwości co do prawidłowości wyliczenia tej kwoty, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 25 § 1 KPC, podjął procedurę sprawdzenia podanej wartości przedmiotu zaskarżenia i zobowiązał do jej wyliczenia pozwany organ rentowy, który w oparciu o dane zawarte w aktach emerytalnych wyliczył, że wzrost emerytury ubezpieczonego, związany z ewentualnym uwzględnieniem spornego okresu do jej wyliczenia, wyniósłby za okres 12 miesięcy kwotę 342,54 zł.

Na tle dokonanych ustaleń Sąd Apelacyjny odrzucił stanowisko ubezpieczonego jakoby sporna kwestia dotyczyła ustalenia prawa, argumentując że spór związany był z ustaleniem faktu wykonywania przez ubezpieczonego pracy przymusowej w spornym okresie, co stanowić mogło przesłankę do wydania wyroku zasądzającego, a nie orzeczenia ustalającego. Skoro zatem spór dotyczył wzrostu ustalonego i pobieranego świadczenia, to kwalifikował się jako sprawa o świadczenie w wysokości kwoty stanowiącej różnicę między roczną wysokością emerytury z uwzględnieniem spornego

okresu do jej wyliczenia, a wysokością rocznych świadczeń emerytalnych aktualnie pobieranych przez ubezpieczonego. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że wyliczona przez organ rentowy, z uwzględnieniem reguły określonej w art. 22 KPC, wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o wzrost świadczenia emerytalnego nie sięga kwoty 5000 zł, co powodowało z mocy art. 393⁵ KPC, w związku z art. 393 pkt 1 KPC odrzucenie niedopuszczalnej kasacji.

W zażaleniu na to postanowienie ubezpieczony, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 11 maja 1995 r., II PZP 1/94 (OSNAPiUS 1994 nr 6 poz. 96), a także w uchwale z dnia 5 stycznia 1979 r., II UZP 36/78 (OSNCP 1979 z. 5 poz. 98), podtrzymał zarzut, że sprawa ma charakter sporu o ustalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sprawa o zaliczenie dotychczas nie uwzględnionego okresu (składkowego lub nieskładkowego) do stażu emerytalnego jest sprawą o wzrost ustalonego i pobieranego świadczenia emerytalnego. W tym względzie należało podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, który trafnie argumentował, że uwzględnienie dodatkowego okresu do stażu emerytalnego ubezpieczonego, uzależnione wprawdzie od ustalenia faktu wykonywania przezeń pracy przymusowej w spornym okresie, wpływałoby bezpośrednio na wzrost pobieranego świadczenia, co wymaga orzeczenia zasądającego.

Ustalenie faktu nie może być potraktowana jako ustalenie prawa lub stosunku prawnego z uwagi na interes prawny powoda (art. 1 i art. 189 KPC). Równocześnie nie podlega kwestii, że ustalenie faktu, choćby prawotwórczego, w drodze powództwa o ustalenie jest wykluczone z reguły wówczas, gdy możliwe jest powództwo o świadczenie. Jedynie wyjątkowo dopuszczalne jest powództwo o ustalenie faktu prawotwórczego zmierzającego do ustalenia prawa do świadczeń przysługujących w przyszłości, których nie można określić ani przewidzieć w chwili wniesienia powództwa o ustalenie. Tylko takie odniesienie i uzasadnienie miało przywołane w kasacji stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 11 maja 1994 r., II PZP 1/94 (OSNAPiUS 1994 nr 6 poz. 96).

Tymczasem w rozpoznawanym sporze ewentualne ustalenie faktu wykonywania pracy przymusowej w spornym okresie wpływałoby bezpośrednio na wzrost wysokości emerytury ubezpieczonego, przez co mogło stanowić jedynie przesłankę wydania wyroku zasądającego pobierane przez ubezpieczonego świadczenie w wyższym wymiarze, uwzględniającym ustalony okres do stażu emerytalnego i wyliczenia wysokości emerytury. Prowadzi to do konkluzji, że sprawa o zaliczenie dotychczas nie uwzględnionego okresu składkowego lub nieskładkowego do stażu emerytalnego, wywierająca bezpośredni wpływ na wzrost pobieranej emerytury, jest sprawą o świadczenie, która poddaje się ograniczeniu *ratione valoris* w postępowaniu kasacyjnym (art. 393 pkt 1 KPC).

Skarżący nie zrozumiał treści i motywów powoływanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 1979 r., II PZP 36/78 (OSNCP 1979 z. 6 poz. 98), której podłożem była odmowna decyzja organu rentowego przyznania prawa do emerytury lub renty rolniczej za gospodarstwo rolne. Taki proces dotyczył wprost ustalenia uprawnień emerytalno-rentowych, a zatem sprawy o odmiennym charakterze prawnym od żądania zasądzenia wzrostu już ustalonego i realizowanego świadczenia emerytalnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił zażalenie z mocy art. 393¹⁹
KPC w związku z art. 385 i 397 § 2 KPC.

=====